

Oponentský posudek diplomové práce

Hana HATOVÁ, Sbíрка rukopisů a starých tisků muzea ve Strakonících.

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ústav archivnictví a pomocných věd historických. České Budějovice 2011, 358 s.

Sbířky rukopisů a starých tisků uložené v muzejních sbírkách odrážejí spíše sběratelské aktivity svých zakladatelů a jejich následovníků, než aby podávaly ucelený obraz knižní kultury v daném místě. Této skutečnosti odpovídá i složení sbírek, ve kterých převažují rukopisy z 18. a 19. století. Většina z nich zůstává doposud i na okraji badatelského zájmu. Důvodem je často nedostatečné zpracování těchto sbírek, a proto je třeba výběr tématu práce Hany Hatové „Sbířka rukopisů a starých tisků muzea ve Strakonících“ hodnotit jednoznačně pozitivně.

Samotná práce je rozdělena do pěti kapitol. V Úvodu (s. 7–11) si autorka vytyčuje cíl své práce, kterým bylo podat rozbor sbířky rukopisů a starých tisků Muzea středního Pootaví ve Strakonících a připravit její soupis, a podává stručný přehled pramenů a literatury. Ve druhé a třetí kapitole (s. 12–20) věnuje pozornost dějinám muzea ve Strakonících a vzniku a vývoji muzejní knihovny. Stěžejní (spolu se samotným soupisem) je pak kapitola čtvrtá zaměřená na samotnou sbířku rukopisů a starých tisků, pro lepší přehlednost rozčleněná podle typu pramene na jednotlivé podkapitoly. První podkapitola (s. 21–37) je věnována rukopisné části sbířky, která obsahuje 83 svazků rukopisů. Autorka akceptuje rozdělení rukopisů v muzejní knihovně na rukopisy s náboženskou a nenáboženskou tematikou. Soubor náboženských rukopisů představuje 57 rukopisů, převážně českých psaných modlitebních knížek z 18. a 19. století (49 svazků), u kterých se autorka snažila podat jejich vnější a vnitřní charakteristiku. Skupina nenáboženských rukopisů obsahuje 26 svazků, z nichž nejstarší je opis Obnoveného zřízení zemského ze 17. století. Druhá podkapitola (s. 38–40) je věnována jedinému prvotisku, který muzeum vlastní, torzu Kutnohorské bible vytištěné Martinem z Tišnova roku 1489. Třetí nejobsáhlejší podkapitola (s. 41–80) je pak věnována starým tiskům (celkem 291 svazků). Autorka rozebírá jazykovou skladbu starých tisků, dobu a místo jejich vydání, charakterizuje jednotlivé knihtiskaře a nakladatele a sleduje i exlibris, vlastnické poznámky a přípisky. V samostatné části pak podává velice zdařilou tematickou charakteristiku této části sbířky, jejíž výsledky uvádí v závěru práce. Práci doplňuje seznam pramenů a literatury, seznam zkratk a bohaté přílohy, které přehledně dokumentují rozbor fondu (např. tabulky a grafy rozdělení starých tisků podle místa a času vydání či velice dobře vybraná obrazová příloha).

Na tomto místě bych se chtěla vrátit ke čtvrté kapitole, části věnované rukopisům (s. 21–37). Je překvapivé, že základní poučení o rukopisech hledala autorka v Ottově slovníku naučném (mimořádně jí uváděná definice rukopisu se týká rukopisu jako písma nikoliv rukopisu jako knihy). Předpokládala bych, že jako prvotní zdroj informací využije spíše skripta Ivana Hlaváčka Úvod do latinské kodikologie (případně jeho kratší stať Kodikologie. In: *Vademecum pomocných věd historických*, Jinočany 2002), ale podle seznamu literatury se zdá, že tuto základní práci autorka nezná. Omezený na tři tituly zůstal i výběr literatury, týkající se převažujícího typu rukopisů ve sbírce – modlitebních knížek, přestože v poslední době vyšla řada prací, jejichž znalost by autorce napomohla k lepšímu pochopení zpracovávané látky (například Zdeněk R. Nešpor, „Vzduch k Bohu dychtící“ Rozprava o (300) nepísňových lidových náboženských rukopisech z 18.–19. století. *Český lid* 94, 2007, 225–256; Lenka Horáková, Rukou psaná katolická modlitební kniha v 18. a první polovině 19. století. *Východočeské listy historické* 26, 2009, s. 179–187; Hedvika Kuchařová, Několik poznámek k modlitebním knihám 18. a 19. století. *Listy filologické* 132, 2009, s. 263–287). U prvotisku Kutnohorské bible unikl autorce jeho popis v Katalogu prvotisků jihočeských knihoven (Praha 1974) od Mirka Riedla (s. 121, č. 206).

Jádrem práce je pak samotný soupis knih, rozdělený na rukopisy, prvotisky a staré tisky. Nejprve bych chtěla věnovat pozornost soupisu starých tisků, ve kterém autorka zúročila zkušenosti, které získala při zpracování své bakalářské práce, věnované soupisu farní knihovny v Petrovicích. Pečlivý soupis provedený podle současných požadavků kladených na popis starých tisků lze hodnotit velice kladně. Pozitivně lze hodnotit i využití našich i zahraničních elektronických databází.

Poněkud jiná je však situace u soupisu rukopisů. Přestože se autorka odvolává na Zásady pro popis rukopisů (Sborník Národního muzea C, 1983), nezdá se, že je při zpracování popisu rukopisů používala. Jako vzor nepoužila ani již vydané katalogy rukopisů (například Milada Svobodová, *Katalog českých a slovenských rukopisů ...* (Praha 1996) či Jaromír Linda, *Soupis rukopisů Západočeského muzea v Plzni* (Plzeň 2004), které zpracovávají podobný typ rukopisů, jaký obsahuje strakonická sbírka), ani nevyhledala odbornou konzultaci ohledně metodického zpracování jako v případě starých tisků. Vytyčenou strukturu jednotlivých popisů autorka často sama nedodržuje (například jméno vlastníka uváděné v názvu rukopisu, nikoli ve vlastnické poznámce; barva inkoustu uvedená přímo v názvu; nepravidelně určované písmařské ruce). Problematické se jeví i zařazení charakteristiky rukopisu pod jazyk či chybějící datace u nedatovaných rukopisů. V tomto případě se nutně se

alespoň pokusit o přibližnou dataci opřenu o nepřímá svědectví (písmo, filigrány apod.). Výsledný dojem z předloženého soupisu rukopisů je na rozdíl od výborného soupisu starých tisků spíše rozpačitý.

Na diplomové práci Hany Hatové vysoce oceňuji výběr tématu i vytvoření samotného soupisu sbírky rukopisů a starých tisků, který přispěje k badatelskému zpřístupnění sbírky. Práci jednoznačně **doporučuji** k obhajobě, ale vzhledem k uvedeným nedostatkům při zpracování rukopisů ji doporučuji klasifikovat **velmi dobře**.

V Praze 25. srpna 2011

PhDr. Marta Hradilová

